

ROZDZIAŁ XIV

Podsumowanie i wnioski

„Lokalny Program Rewitalizacji Obszaru Miejskiego Tomaszowa Lubelskiego na lata 2006-2013” obejmuje obszar całego miasta.

1. Instytucją wdrażającą i nadzorującą program rewitalizacji jest Urząd Miejski w Tomaszowie Lubelskim.
2. Planem rewitalizacji objętych jest 42 beneficjentów końcowych, którzy zgłosili swój udział w programie:
 - I. Gmina miejska
 - II. Jednostki organizacyjne miasta Tomaszowa Lubelskiego (szkoły, przedszkola, przedsiębiorstwa komunalne, dom kultury, pomoc społeczna)
 - III. Urzędy i instytucje użyteczności publicznej
 - IV. Stowarzyszenia i Fundacje
 - V. Kościoły
 - VI. Spółdzielnie Mieszkaniowe
 - VII. Wspólnoty mieszkaniowe

3. „Lokalny Program Rewitalizacji Obszaru Miejskiego Tomaszowa Lubelskiego na lata 2006 - 2013” jest jednym ze strategicznych dokumentów rozwojowych miasta Tomaszowa Lubelskiego. Czas jego realizacji został określony na lata 2006-2013.

Realizacja Programu Rewitalizacji Obszaru Miejskiego Tomaszowa Lubelskiego na lata 2006 - 2013 będzie wymagać zarówno od miasta Tomaszowa Lubelskiego, jak i od instytucji, organizacji i pozostałych beneficjentów końcowych usytuowanych w obszarze objętym rewitalizacją dużej pracy w zakresie przygotowywania dokumentacji technicznej, studiów wykonalności, wniosków aplikacyjnych.

Na obszarze rewitalizacji mieszka 21 168 tysięcy osób.

4. Szacunkowa wartość zaplanowanych prac w roku 2006 wynosi – **1529 tys. PLN**, natomiast w latach 2007-2013 wynosi **130 592,34 tys. PLN**. Aby te prace przygotować beneficjenci końcowi z obszaru rewitalizowanego muszą przygotować **ok. 187 projektów** do funduszy strukturalnych UE, MF EOG i innych dostępnych funduszy zewnętrznych finansujących projekty rewitalizacyjne.

Zestawienie zbiorcze wielkości nakładów finansowych na zadania objęte „Lokalnym Programem Rewitalizacji Obszaru Miejskiego Tomaszowa Lubelskiego na lata 2006-2013”

Jak z niej wynika to zapotrzebowanie na środki inwestycyjne wynosi w kolejnych latach:

Obszary	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	RAZEM
I obszar- Centrum Miasta w obrębie ulic: Kościuszki, Piekarskiej, Armii Krajowej, Stawisko, Głaczyńskiego, teren parafialny przy ul. Królewskiej oraz ul. Brackiej	709	3338	4250	3436	1000	1100	900	900	15633
II obszar- Osiedla mieszkaniowe wielorodzinne w tym budownictwo Wielkiej Płyty	32	1 817,94	1 786,6	1 982,5	2 126,9	1 849	2 081	1 695,6	13 371,54
III obszar- Infrastruktura techniczna	515	3 087	7 538,8	8 612,8	4 074,6	5 249	3 453,3	5 687,2	38 217,7
IV obszar budynki użyteczności publicznej	273	14424,8	10872	9029,9	9884	8009,4	9989	2417	64 899,1
Razem	1529	22667,74	24447,4	23061,2	17085,5	16207,4	16423,3	10699,8	132 121,34

Zestawienie zbiorcze wielkości nakładów finansowych na zadania objęte „Lokalnym Programem Rewitalizacji Obszaru Miejskiego Tomaszowa Lubelskiego na lata 2006-2013” począwszy od roku 2007

Lata	Wariant I dotacji 75%	Wariant II dotacji 85%	Wariant I Wkład Własny 25%	Wariant II Wkład Własny 15%	100% (tys. PLN)
Centrum Miasta w obrębie ulic: Kościuszki, Piekarskiej, Armii Krajowej, Stawisko, Galczyńskiego, teren parafialny przy ul. Królewskiej oraz ul. Brackiej					
2007	2503,5	2837,3	834,5	500,7	3338
2008	3187,5	3612,5	1062,5	637,5	4250
2009	2577	2920,6	859	515,4	3436
2010	750	850	250	150	1000
2011	825	935	275	165	1100
2012	675	765	225	135	900
2013	675	765	225	135	900
RAZEM	11 193	12 685,4	3 731	2 238,6	14 924
Osiedla mieszkaniowe wielorodzinne w tym budownictwo Wielkiej Płyty					
2007	1363,46	1545,24	454,48	272,68	1817,94
2008	1339,95	1518,61	446,65	267,99	1786,6
2009	1486,87	1685,12	495,63	297,38	1982,5
2010	1595,15	1807,72	531,7	319,03	2126,9
2011	1386,75	1571,65	462,25	277,35	1849
2012	1560,75	1768,85	520,25	312,15	2081
2013	1271,7	1441,26	423,9	254,34	1695,6
RAZEM	10 004,63	11 338,45	3334,86	2 000,92	13 339,54
Infrastruktura techniczna					
2007	2315,25	2623,95	771,75	463,05	3087
2008	5654,1	6407,98	1884,7	1130,82	7538,8
2009	6459,6	7320,88	2153,2	1291,92	8612,8
2010	3055,95	3463,41	1018,65	611,19	4074,6
2011	3936,75	4461,65	1312,25	787,35	5249
2012	2589,975	2935,305	863,325	517,995	3453,3
2013	4265,4	4834,12	1421,8	853,08	5687,2
RAZEM	28 277,03	32 047,3	9 425,67	5 655,40	37702,7
Budynki użyteczności publicznej					
2007	10818,6	12261,08	3606,2	2163,72	14424,8
2008	8154	9241,2	2718	1630,8	10872
2009	6772,425	7675,415	2257,475	1354,485	9029,9
2010	7413	8401,4	2471	1482,6	9884
2011	6007,05	6807,99	2002,35	1201,41	8009,4
2012	7491,75	8490,65	2497,25	1498,35	9989

Lata	Wariant I dotacji 75%	Wariant II dotacji 85%	Wariant I Wkład Własny 25%	Wariant II Wkład Własny 15%	100% (tys. PLN)
2013	1812,75	2054,45	604,25	362,55	2417
RAZEM	48 469,58	54 932,19	16 156,53	9 693,915	64 626,1

Zestawienie zbiorcze wielkości nakładów finansowych na zadania objęte „Lokalnym Programem Rewitalizacji Obszaru Miejskiego Tomaszowa Lubelskiego na lata 2006-2013” począwszy od roku 2007:

Lp.	Rok	Ogółem w tys. PLN	Wariant I dotacji 75%	Wariant II dotacji 85%	Wkład Własny 25%	Wkład Własny 15%
2.	2007	22667,74	17000,81	19267,58	5666,93	3400,16
3.	2008	24447,4	18335,55	20780,29	6111,85	3667,11
4.	2009	23061,2	17295,9	19602,02	5765,3	3459,18
5.	2010	17085,5	12814,13	14522,68	4271,37	2562,825
6.	2011	16207,4	12155,55	13776,29	4051,85	2431,11
7.	2012	16423,3	12317,48	13959,81	4105,82	2463,49
8.	2013	10699,8	8024,85	9094,83	2674,95	1604,97
9.	Razem:	130 592,34	97 944,26	111 003,5	32 648,09	19 588,85

Łącznie w latach 2007-2013 na ogólną sumę **130 592,34 tys. PLN** można założyć, iż dotacja w wysokości **75 %** z wyniesie **97 944,26 tys. PLN**, a dotacja w wysokości **85 %** wyniesie **111 003,5 tys. PLN**.

Wkład własny beneficjentów końcowych wyniesie od **19 588,85tys. PLN (15%)** do **32 648,09 tys. PLN (25%)**.

Od tej zasady mogą wystąpić następujące odstępstwa:

1. Dotacja z ERDF może być mniejsza niż 85% i 75 % wartości budżetu poszczególnych projektów, a wtedy wkład własny beneficjenta końcowego będzie większy niż planowane 15% i 25 %.
2. Wkład własny miasta Tomaszowa Lubelskiego i pozostałych beneficjentów może być mniejszy niż 15% i 25 % w przypadku, gdy skorzystają z dofinansowania z krajowych środków publicznych:
 - 2.1. z budżetu państwa – Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej – 10 % wartości budżetu projektu.
 - 2.2. z budżetu państwa – zgodnie z zasadami ustalonymi przez danego dysponenta części budżetowej np. Minister Kultury na projekty inwestycyjne może dać swoją

promesę na pokrycie nawet 25 % wartości budżetu, a więc całego wkładu własnego.

3. Pamiętać należy o obowiązywaniu w zarządzaniu finansowym funduszami pomocowymi UE „Reguły n+3”.

Podstawę prawną tej reguły stanowi art. 31 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r. wprowadzającego ogólne przepisy dotyczące Funduszy Strukturalnych.

Stanowi ona, że jeśli zobowiązanie Komisji ujęte w budżecie wspólnotowym w danym roku (roku n) nie zostanie „wyczerpane” wnioskami o płatność przekazywanymi Komisji przez Instytucję Płatniczą do końca roku n+2, różnica między kwotą zobowiązania a kwotą wniosków o płatność zostanie automatycznie anulowana.

Zobowiązanie Komisji jest równoznaczne z alokacją rocznej transzy środków w budżecie wspólnotowym. Zdarzenie to następuje w roku *n* oraz w każdym kolejnym roku, który na potrzeby stosowania reguły n+3 staje się kolejnym rokiem *n*. Dnia 31 grudnia roku n+2 zobowiązanie zostaje anulowane. Oznacza to, że Państwo Członkowskie, które do końca roku n+3 złożyło wnioski o płatność opiewające na kwotę mniejszą niż roczna zobowiązań na rok n, bezpowrotnie traci kwotę różnicy. Anulowanie dotyczy, zatem jedynie tej części środków, dla której nie złożono poprawnego wniosku o płatność okresową.

Celem stosowania omawianego zabiegu jest motywowanie Państw Członkowskich do sprawnego wydatkowania alokowanych środków pomocowych.

4. Ważny wpływ na finansowanie projektów ma także możliwość uznania podatku VAT za koszt kwalifikowany w przypadku, gdy beneficjenci sektora finansów publicznych mimo, iż są jego płatnikiem, nie mają realnej możliwości jego odliczenia /Rozporządzenie KE (WE) nr 448/2004/.

Dotyczy to Tomaszowa Lubelskiego i pozostałych jednostek finansów publicznych uczestniczących w programie rewitalizacji.

Pozostałym beneficjentom końcowym zgodnie z przepisami Ustawy o podatku od towarów i usług z dnia 11 marca 2004 roku przysługuje prawo do odliczenia podatku VAT. W tym jednak przypadku podatek VAT w projektach będzie stanowił koszt niekwalifikowany.

5. Zakładając, iż do realizacji wszystkich zadań objętych planem rewitalizacji trzeba opracować **187 projektów** na współfinansowanie z funduszy strukturalnych to średnia

wartość budżetu projektu szacuje się na kwotę około **706,53 tys. PLN**. Wkład własny beneficjenta końcowego wynosić, więc będzie średnio około **105,98 tys. PLN** (przy założeniu otrzymania 85% dotacji), **176,63 tys. PLN** (przy założeniu otrzymania 75% dotacji). Jeżeli rozbijemy każdy projekt średnio na 3 lata, to jego roczna wartość wyniesie **235,51 tys. PLN**, czyli wkład własny - roczny dla przeciętnego projektu wynosić będzie **35,33 tys. PLN (15%)**. Ta symulacja pokazuje, iż zdecydowana większość beneficjentów końcowych planu rewitalizacji nie powinna mieć kłopotów z zabezpieczeniem wkładu własnego do poszczególnych projektów.

Projekty objęte planem rewitalizacji mogą być współfinansowane z wielu dostępnych źródeł krajowych i zagranicznych, w tym UE i EOG. Szczególnie atrakcyjne są dla projektów objętych programem rewitalizacji następujące fundusze i oferty bankowe:

1. **Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego** Priorytet 3. Działanie 3.3.1. Zdegradowanie Obszary Miejskie, przemysłowe i powojenne.
2. **Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego** Priorytet 3. Działanie 3.2 Obszary podlegające restrukturyzacji.
3. **Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego** Priorytet 2. Działanie 2.5 Promocja przedsiębiorczości.
4. **Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw** Priorytet 2. Bezpośrednie wsparcie dla przedsiębiorców Działanie 2.3 Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje.
5. **Sektorowy Program Operacyjny Rozwoju Zasobów Ludzkich** Priorytet 1. Aktywna polityka rynku pracy oraz integracji zawodowej i społecznej Działanie 1.3 Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia.
6. **Sektorowy Program Operacyjny Rozwoju Zasobów Ludzkich** Priorytet 2. Działanie 2.3 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki.
7. **Regionalny Program Operacyjny dla województwa Lubelskiego na lata 2007 - 2013:** Priorytet 3. Atrakcyjność inwestycyjna Działanie 3.3 Społeczeństwo informacyjne
8. **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko** Priorytet 1. Gospodarka wodno-ściekowa.
9. **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko** Priorytet 2. Gospodarka Odpadami i ochrona ziemi.
10. **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko** Priorytet 5. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych.
11. **Program Operacyjny Kapitał Ludzki** Priorytet 1. Zatrudnienie i integracja społeczna.

12. **Program Operacyjny Kapitał Ludzki** Priorytet 2. Rozwój potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw.
13. **Program Operacyjny Kapitał Ludzki** Priorytet 3. Wysoka jakość edukacji odpowiadająca wymogom rynku pracy.
14. **Program Operacyjny Kapitał Ludzki** Priorytet 4. Dobre państwo.
15. **Program Operacyjny Kapitał Ludzki** Priorytet 6. Rynek pracy otwarty dla wszystkich oraz promocja integracji społecznej.
16. **Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka** Priorytet 6. Polska gospodarka na rynku międzynarodowym.
17. **Program Operacyjny Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego** "Rozwój infrastruktury kultury i szkolnictwa artystycznego".
18. **Program Operacyjny Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego** "Edukacja kulturalna i upowszechnianie kultury".
19. **Mechanizm Finansowy EOG** Priorytet 1. Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez między innymi redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii.
20. **Mechanizm Finansowy EOG** Priorytet 3. Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast.
21. **Norweski Mechanizm Finansowy** Priorytet 1. Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez między innymi redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii,
22. **Norweski Mechanizm Finansowy** Priorytet 3. Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast
23. **Norweski Mechanizm Finansowy** Priorytet 4. Rozwój zasobów ludzkich
24. **Bank Gospodarstwa Krajowego** - Fundusz Termomodernizacji.
25. **Bank Gospodarstwa Krajowego** – Kredyt dla samorządów ze środków EBI.
26. **Bank Gospodarstwa Krajowego** – Fundusz Poręczeń Unijnych.
27. **Bank Gospodarstwa Krajowego** – Fundusz Rozwoju Inwestycji Komunalnych.
28. **Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej** – Program Ochrona wód przed zanieczyszczeniem.
29. **Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej** - Program Gospodarka wodna.
30. **Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej** – Program Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniem poprzez zapobieganie i ograniczenie emisji zanieczyszczeń oraz oszczędzanie surowców i energii.

31. **Bank PKO BP** Program biznes inwestycja .
32. **Bank PKO S.A.** Kredyt UNIA.
33. **Bank BPH** Kredyt inwestycyjny prosty.
34. **Kredyt Bank** Kredyt Inwestycja z Unią Europejską.
35. **Kredyt Bank** Kredyt termomodernizacyjny.
36. **Raiffeisen Bank Polska** Pomostowe kredyty z dotacją UE.
37. **Bank Polskiej spółdzielczości BPS** Kredyt inwestycyjny na działalność gospodarczą.
38. **Bank Polskiej spółdzielczości BPS** Kredyt na realizację przedsięwzięć termomodernizacyjnych.
39. **Bank Gospodarki Żywnościowej** Kredyty strukturalne.
40. **Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych BISE** Kredyt inwestycyjny.
41. **Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych BISE** Kredyt europejski.
42. **Bank Ochrony Środowiska BOŚ S.A.** Kredyty proekologiczne.
43. **BRE Bank** Kredyt inwestycyjny.
44. **BRE Bank** Kredyt inwestycyjny BRE-UNIA.
45. **Bank Współpracy Europejskiej BWE EUROKREDYT.**
46. **CitiBank Handlowy** Kredyty inwestycyjne.
47. **Deutsche Bank PBC S.A.** Kredyt inwestycyjny.
48. **Getin Bank:** Kredyt inwestycyjny.
49. **Gospodarczy Bank Wielkopolski** Kredyt Inwestycyjny.
50. **Gospodarczy Bank Wielkopolski** Kredyt termomodernizacyjny.
51. **Invest Bank** Kredyt inwestycyjny.
52. **Krakowski Bank Spółdzielczy** Kredyty strukturalne.
53. **Krakowski Bank Spółdzielczy** Kredyt termomodernizacyjny.
54. **Nordea Bank Polska:** Kredyt Nordea Europa.

Podane źródła współfinansowania projektów realizowanych w ramach „**Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszaru Miejskiego Tomaszowa Lubelskiego na lata 2006-2013**” mogą posłużyć do przygotowania w przypadku większych projektów montażu Partnerstwa Publiczno-Prywatnego PPP. Miasto Tomaszów Lubelski może w takich partnerstwach również uczestniczyć.

7. Z przeprowadzonej analizy możliwości finansowych miasta Tomaszowa Lubelskiego wynika, iż posiada pełną zdolność do absorpcji funduszy zewnętrznych, a szczególnie tych dostępnych w ramach funduszy strukturalnych na współfinansowanie zadań objętych planem rewitalizacji w latach 2006-2013.

Podobna sytuacja występuje u pozostałych beneficjentów końcowych objętych planem rewitalizacji. Warunkiem wyjściowym jest bowiem zabezpieczenie wkładu własnego do poszczególnych projektów inwestycyjnych, a nie finansowanie zadań inwestycyjnych w całości ze środków własnych.

8. Strategicznym beneficjentem planu rewitalizacji jest miasto Tomaszów Lubelski, bez jego zaangażowania organizacyjnego, merytorycznego, logistycznego, w tym również finansowego realizacja planu byłaby niemożliwa.

Miasto Tomaszów Lubelski pełnić będzie funkcję instytucji wdrażającej i nadzorującej program rewitalizacji. Prowadzić także będzie monitoring, ewaluację i pomiar efektywności planu rewitalizacji. Na tej podstawie, co dwa lata, czyli w 2007, 2011 i 2013 będzie dokonywana aktualizacja i uzupełnienie planu rewitalizacji. Proponuje się, aby było to dokonywane wraz z przyjmowaniem nowego budżetu miasta Tomaszowa Lubelskiego na kolejne lata.

Natomiast funkcja koordynatora planu rewitalizacji przypadnie, albo Zespołowi ds. Programu Rewitalizacji Obszaru Miejskiego Tomaszowa Lubelskiego na lata 2006-2013 albo organizacji wybranej w drodze konkursu ofert.

Zespół redakcyjny

Tomaszów Lubelski, sierpień 2006 r.